

Citace záznamu

Ondřej Jakubec, Lucia Krajčřová, Jana Waisserová, Státní zámek Kratochvíle, předpokoj Petra Voka z Rožmberka („Wartštubn Jeho Milosti páně“), *Renesanční a manýristické štukatérství v Čechách a na Moravě* (online databáze), <https://stuky.upce.cz/node/765>, vyhledáno 17. 4. 2024.

Státní zámek Kratochvíle, předpokoj Petra Voka z Rožmberka („Wartštubn Jeho Milosti páně“)

Číslo záznamu: 765

Bližší určení díla: figurální a dekorativní štuková výzdoba sálu

Památkově chráněno, č. úskp: 42162/3-3707

Umístění: sál v 1. patře, východní část

Datce: 1589–1590

Kratochvíle, zámek, Předpokoj Petra Voka z Rožmberka (Jana Waisserová, 2021)

Anotace

Štukové dekorace rožmberské vily Kratochvíle, vzniklé kolem roku 1590, představují jedinečný doklad komplexní interiérové dekorace pozdně renesančního příležitostného sídla. Odráží nejen vysoký umělecký standard, propojení s architekturou i dalšími uměleckými druhy, zvláště malbami, ale především vyjadřují vysoké nároky stavebníka – Viléma z Rožmberka, nejvyššího purkrabí Českého království (†1592). Štukové dekorace signoval Antonio Melana ze severoitalského Arognu (†1594?). Částečně polychromované a zlacené dekorace prošly komplexním restaurováním v letech 2006–2009.

Abstract

The stucco decorations of the Rosenbergs' villa Kratochvíle, created around 1590, represent a unique example of the complex interior decoration of a late Renaissance country house. They not only reflect the high artistic standard, the connection with architecture and other art forms, especially paintings, but above all they express the high demands of the builder – Vilém of Rosenberg, the highest purgrave of the Bohemian Kingdom (†1592). The stucco decorations were signed by Antonio Melana from Arognio in northern Italy (†1594?). The partially polychrome and gilded decorations were restored in 2006–2009.

Kraj	Okres	Obec	Katastr
Jihočeský kraj	Prachatice (okres)	Netolice	Netolice
Ulice, čp. / č. o.		GPS	
Petrův Dvůr 5		49.058972626233, 14.168529489322	

Technika štuky	Materiálová skladba	Povrchové úpravy	Původnost
Modelovaný, vytlačovaný a otiskovaný štuk bez polychromie a zlacení. Na pozadí pásových dekorů žeber a rámování obrazů (dekor řetězu Řádu zlatého rouna a pletence) je použit ve hmotě probarvený štuk (cihlový a uhlový).	Základ tvoří hrubší jádro z vápenné malty s tmavším okrovým zabarvením a nižším obsahem vápna. Modelační čistě vápenný štuk (intonaco) má bělavý až naředlý tón. Pojivem jádrové i intonacové hmoty je čistě nedolomitizované vápno původem z krystalického vápence. V jádrové omítce s říčním pískem se nacházejí kromě velmi malých úlomků dřeva, uhlí a cihly, také jílové minerály a železné okuje. Ve hmotě vápna se nacházejí poměrně velké pojivové částice (2-5 mm) a nedopaly v podobě krystalického vápence. Převládající složkou plniva jsou kalcitová zrna, tedy různé druhy drcených mramorů a vápenců jak čistých, tak dolomitických. Plnivo je extrémně jemné, tříděné do velikosti zrn do 1 mm a s velkým podílem prachových částic (kolem 0,05 mm) a jemnou frakcí železných okují. Šedý štuk je probarvený jemnými částicemi dřevěného uhlí a pálené slámy zastupujícími plnivovou složku, červený nebo spíše růžový štuk je plněný jemnozrnnou drcenou cihlou či červenou hlinkou. Vysokou pevnost způsobuje kromě výpalu z mramoru také vysoký podíl pojivové složky. V jádrové omítce se pohybuje v poměru 1 : 2 (pojivo : plnivo), v bílé štukové hmotě je poměr až 1 : 1.	bez úprav (stávající stav) Bílý tenký nátěr může pocházet ze zatažení povrchu štuky vodou či vápenným mlékem. Náznak možného záměru neuskutečně polychromie a zlacení může napovídat použití vizuálně uplatněného probarveného štuky pozadí v dekorech pletence (načervenalý cihlový štuk) a dekoru s Řádem zlatého rouna (šedý štuk s dřevěným uhlím).	Původní stav s druhotnými zásahy

Uměleckohistorický popis

Přesné využití místností známe díky inventářům z let 1598-1601 až pro dobu vlády posledního rožmberského vladaře. Tehdy zde byl předpokoj, pokoj a komora Petra Voka z Rožmberka. Předpokoj byl v inventářích označován jako „*wartštubn Jeho Milosti páně*“, tedy místo, kde čekali hosté na přijetí. Tento apartmán svojí specifickou výzdobou nejsilněji reflektuje vztah Viléma z Rožmberka s poslední manželkou Polyxenou z Pernštejna. Prostor předpokoj i zde definuje široce založená valená klenba s lunetami – její linie, navíc proložené kříženými liniemi, sledují štukové dekorativní lišty. Do takto vymezených volných polí jsou vloženy kruhové, oválné a obdélné medailony s figurálními výjevy oproštěnými od pozadí. Další plochy vyplňují rozety, stylizované obličejy – maskarony – a dekorativní závěsy. V ikonografii pokoje zaujmou výjevy z Liviových *Římských dějin*, jež se nacházejí ve dvou lunetách západní stěny naproti oknům a ve čtyřech kruhových medailonech v plochách klenebních výběhů. V čelech místností jsou umístěny dva medailony s vyobrazením vzorových římských hrdinů Mucia Scaevoly a Marka Curtia, jež po stranách doprovázejí dvě štuková erbovní znamení – rožmberské a perňštejnské. Zbývající prostor lunet vyplňují obdélná pole se ženskými personifikacemi čtyř kardinálních ctností a vrchol klenby zdobí personifikace tří ctností teologických.

Historické zásahy / opravy

1952-1953: očištění od nátěrů a restaurování (Alois Kabeš, Rudolf Tintěra)
 1958-1960 (?): restaurování, sanace statických trhlin (Karel Čermák, Vladislav Turský)
 2006-2009: Projekt "Renesance renesance" – restaurování všech interiérů vily, revize předchozích doplňků na základě grafických předloh (Jan Brabec, Kateřina Krhánková, Jana Waisserová, Martin Zmeškal, ad.)

Literatura

Václav Bůžek – Ondřej Jakubec, *Kratochvíle posledních Rožmberků*, Praha 2012.
 Milena Hajná, *Zámek Kratochvíle*, České Budějovice 2011.
 Ondřej Jakubec, Kratochvíle, in: Michal Konečný (ed.), *Na věčnou paměť, pro slávu a vážnost. Renesanční aristokratická sídla v Čechách a na Moravě ve správě Národního památkového ústavu*, Kroměříž 2017, s. 307-331.
 Ondřej Jakubec, The Villa Kratochvíle in Bohemia. Imagery, Senses and Meaning in Vilém of Rožmberk's Aristocratic Hunting Lodge, in: Barbara Arciszewska (ed.), *The Early Modern Villa. Senses and Perceptions versus Materiality*, Warsaw 2017, s. 155-170.
 Petr Kindlmann, Nově nalezené předlohy ke štukům a nástěnným malbám vily Kratochvíle, *Památky jižních Čech* 4, 2013, s. 63-80.
 Jarmila Krčálová, *Renesanční stavby Baldassara Maggiho v Čechách a na Moravě*, Praha 1986, s. 30-39.
 Jana Zapletalová, Štukatér Antonio Melana a migrace umělců z Arogna, *Zprávy památkové péče* 80, 2020, č. 3-4, s. 271-281.

Autoři záznamu

Ondřej Jakubec, Lucia Krajčirová, Jana Waisserová

Datum poslední změny

15.5.2023

Fotodokumentace současného stavu

Kratochvíle, zámek, předpokoj ložnice Petra Voka (Jana Waisserová, 2022)

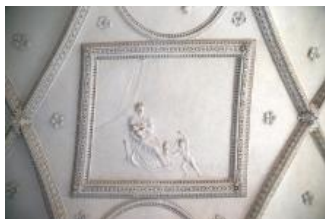
Kratochvíle, zámek, předpokoj ložnice Petra Voka (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, předpokoj ložnice Petra Voka (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, předpokoj ložnice Petra Voka (Jana Waisserová, 2022)

Kratochvíle, zámek, předpokoj ložnice Petra Voka (Jana Waisserová, 2022)